

СЛУШАЊЕ

---

1. Слушајте текст и одговорите на питања:

1. У чему се меље кафа?

---

2. Ко седи, а ко стоји док пије кафу?

---

3. Кома су је Турци пренели?

---

4. Која је држава најближа острву Родос?

---

5. Која се кафа не служи у Грчкој?

---

6. Која кафа нема никаквог укуса?

---

7. У чему је Вејсил ефендија туцао кафу?

---

8. Какав је географски положај Сарајева?

---

9. Зашто је исти господин одустао од чаја?

---

10. Које су две основне врсте кафе код нас?

/10

2. Слушајте текст и заокружите тачан одговор:

1. Жил Мазарен је био:
  - а) председник италијанске владе француског порекла.
  - б) председник хабзбуршке владе шпанског порекла.
  - в) председник француске владе италијанског порекла.
  - г) председник шпанске владе аустријског порекла.
2. Рајнски савез је омогућавао контролу:
  - а) немачког утицаја у Шпанији.
  - б) аустријског утицаја у Шпанији.
  - в) хабзбуршког утицаја у Немачкој.
  - г) аустријског утицаја у Немачкој.
3. Предговор издању *Бревијара за политичаре* је написао:
  - а) Жил Мазарен.
  - б) Александар Дима.
  - в) Умберто Еко.
  - г) Николо Макијавели.
4. Човек мора стицати:
  - а) склоност моћника
  - б) скромност моћника
  - в) наклоност моћника
  - г) претворност моћника
5. Човек мора бити вољен од својих:
  - а) надређених.
  - б) увређених.
  - в) повређених.
  - г) подређених.
6. Шта барокног политичара чини савременим и веома актуелним?
  - а) техника уклањања противника.
  - б) техника притварања противника.
  - в) техника претварања пред противницима.
  - г) техника проветравања код противника.

7. Да бисмо лакше манипулисали другима, ми њихове карактере морамо:

- а) потцењивати.
- б) прецењивати.
- в) процењивати.
- г) уцењивати.

8. Поједини савети су тако покварени да постају бурлескни у својој:

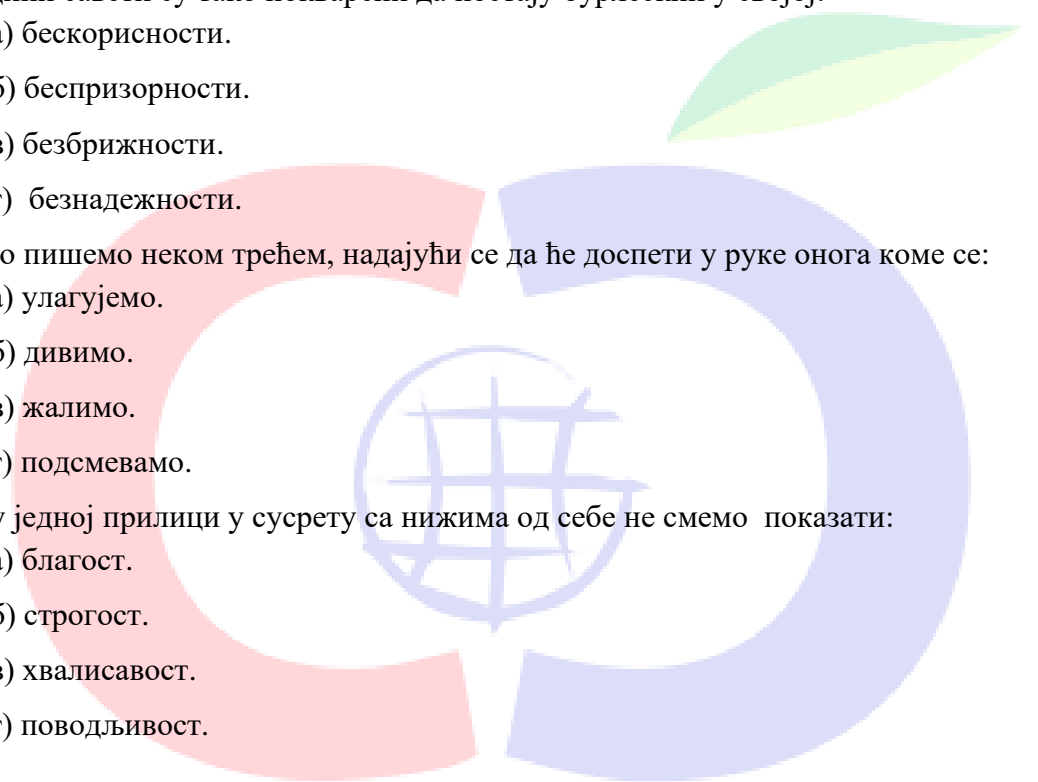
- а) бескорисности.
- б) беспризорности.
- в) безбрижности.
- г) безнадежности.

9. Писмо пишемо неком трећем, надајући се да ће dospети у руке онога коме се:

- а) улагујемо.
- б) дивимо.
- в) жалимо.
- г) подсмевамо.

10. Ни у једној прилици у сусрету са нижима од себе не смемо показати:

- а) благост.
- б) строгост.
- в) хвалисавост.
- г) поводљивост.

ЦЕНТАР
ЗА СРПСКИ
КАО СТРАНИ ЈЕЗИК

/10

ЧИТАЊЕ

3. Пажљиво прочитајте следећи текст и одговорите на питања у вези са њим:

Сахара – од саване до пустиње

До пре „само“ 11.000 година пустиња је била савана – зелена, богата вегетацијом, водом, дивљим животињама и дом ловцима сакупљачима. Доказ за то је уклесан у стене, само треба знати где тражити.

Пре 8.000 година терен је почео да се мења да би постао оно што је данас – песак. Овај прелаз настао је због промене нагиба осе ротације Земље, који је, како је закључио наш математичер, астроном, климатолог и геофизичар Милутин Миланковић, значајан за климу. Реч је о прецесији, циклусу који се понавља сваких 23.000 година.

Разлог постојања „зелене Сахаре“ је било то што је северна хемисфера током лета била ближа Сунцу и ојачан западноафрички монсун би „изручио“ обилне падавине на север афричког континента. Променом нагиба осе ротације Земље, северна хемисфера је постала даља, западноафрички монсун слабији и количина падавина све мања.

Амерички професор археологије Дејвид Врајт изнео је, међутим, смелу хипотезу да је у „трансформацију“ био укључен и људски фактор: „Сматрам да је човек само убрзао процес десертификације (опустињавања) Сахаре уз природне климатске факторе који су увелико били у току. Утврђено је да су неолитски људи у источној Азији, на пример, Европи, Северној Америци, и Новом Зеланду толико променили пејсаж да су монсун престао да продиру у унутрашњост копна,“ изјавио је Врајт додајући да верује да се сличан „сценарио“ одиграо и у Сахари.

Да би тестирао хипотезу, Врајт је прегледао археолошке налазе о појави сточарства у сахарском поднебљу и упоредио их са налазима који документују раширеност шипражја, показатеља еколошког прелаза ка пустињи. Резултати су само потврдили његове претпоставке: пре око 8.000 година, отприлике у исто време када се шири вегетација шипражја, у поднебљу око реке Нил појавиле су се заједнице људи које су се бавиле сточарством и шириле су се ка западу. Све веће ослањање на пољопривреду је имало великог утицаја на екологију региона. Како се вегетација смањивала с појавом сточарства, тако се количина светлости која се рефлектује са површине Земље повећавала, што је утицало на атмосферске услове у довољној мери да се количина падавина смањи, вегетација потпуно нестане и настави опустињавање.

1. На шта је утицало слабљење западноафричког монсуна?

---

2. Шта је утврдио Милутин Миланковић?

---

3. Колико нам је, отприлике, остало година до новог померања угла Земљине осе?

---

4. Како гласи стручни назив опустињавања зелених површина на Земљи?

---

5. Пре него што су се посветили пољопривреди, чиме су се бавили неолитски људи?

---

6. Која људска активност је утицала на смањење вегетације?

---

7. Која врста вегетације се појављује у природи пред настанак пустиње?

---

8. На шта непосредно утиче смањење вегетације?

---

9. У којим деловима света, поред Африке, монсуни више не продиру у унутрашњост копна?

---

10. Како је Дејвид Врајт тестирао своју хипотезу о улози људског фактора у настанку Сахаре?

/10

ЦЕНТАР
ЗА СРПСКИ
КАО СТРАНИ ЈЕЗИК

4. Пажљиво прочитајте следећи текст:

Ево шта Београђани никада не би смели да кажу својим супругама: Где ћеш? Где си била? С ким си била? Иста си мајка! Кад ће тај ручак? Не лупај тим штиклама! Само ти још куче треба! Нисам ја те среће, па да останем удовац... Немој сад, ујутру ћемо.... Опет нема хлеба! Лепо је мени моја мама говорила... Немој да потрошиш сву топлу воду! Доста ми је твог клавира из детињства! Студирала енглески језик јеси, али дипломирала – ниси....Опет си била код фризера? Докле ћеш да касниш? Како то моја мама кува! Зар ти нисам јуче дао? Шта ће ти, кад имаш већ пет пари? Нико ти не ваља... Па, окрени већ једном тај лист!

Београдски разговори, одломак, Момо Капор.

Из горњег текста препишите по једну реченицу којој се исказује:

чуђење: _____

прекор: _____

претња: _____

упозорење: _____

вајкање: _____

/5

5. Пажљиво прочитајте следеће текстове, а потом заокружите један од понуђених наслова који највише одговара датом тексту:

А) Истраживање објављено у часопису *Наука о природи* показује да годишњи плен светске популације паукова има масу у интервалу од 400 до 800 милина тона. Поређења ради, укупна маса сви паукова износи око 25 милиона тона. Количина инсеката које годишње поједу, уз опаску да пауци не спадају у инсекте, упоредива је са масом меса и рибе коју поједе људска популација у истом периоду. Истраживања су водили истраживачи са универзитета у Базелу и Лунду, а два различита модела рачунања довела су до сличних резултата.

- Шта све једу пауци?
- Пауци бројнији од људи!
- Колико паук може да поједе?
- Пауци бољи ловци од људи!
- Пауци: месождери или инсекти?

Б) Тим истраживача са Империјал колеџа у Лондону, сматра да су пронашли нове показатеље како се британско острво у далекој прошлости одвојило од Европе. Највише пажње је посвећено подводним рупама на дну канала Ламанш за које се претпоставља да могу да помогну у склапању слике како је овај део света изгледао. Истраживачи тврде да је пре више од пола милиона година, за време леденог доба, један комад земље попут моста спајао острво са континентом, тачније са територијом која данас припада Француској, а да се на северу тог земљаног „моста“ налазило велико језеро. Следећа претпоставка је да је најпре језеро почело да прелива што је ослабило везу са континентом, али да је пре 150 000 година наступила поплава која је ову везу потпуно уништила.

- Француска потопила Британију!
- Британске наде потонуле у каналу Ламанш!
- Брегзит у леденом добу!
- Британија напустила Европу преко скривеног језера!
- Цунами срушио мост преко Ламанша!

В) Вероватноћа да се у будућности кромпир узгаја на Марсу већа је него до сада. Наиме, америчка новинска агенција Асошијетед прес објавила је да је прва стабљика кромпира израсла у таквим условима у којима су неки од параметара слични као на Марсу. Експеримент је, након великог холивудског хита Марсовац, започео 2016. године Међународни центар за кромпир у сарадњи са Насом. Након што су у експерименталну станицу у Лими донете велике количине земље из перуанских пустиња, дизајниран је симулатор *CubeSat*, који имитира неке од атмосферских услова на Марсу, а пре свега ваздушни притисак, температуру и ниво кисеоника и угљен-диоксида. У наредним фазама експеримента се очекује укључење већег броја фактора и стварање екстремнијих услова, а за кромпир који расте у овим условима не само да постоји могућност да успева на Марсу, већ и на подручјима са лошим условима на Земљи. Чланови тима подсетили су нас, у изјави Асошијетед пресу, да су Анди место порекла кромпира и да центар производи многе сојеве ове биљке који успевају у различитим условима, али и да кромпир има генску предиспозицију да се прилагоди екстремном окружењу.

- Кромпир засађен у перуанским пустињама.
- Довољно кисеоника на Марсу за узгајање кромпира.
- Тим Насе пронашао кромпир са Марса у Перуу.
- Кромпир предиспониран за Анде.
- У Холивуду индиспонирани за гајење кромпира на Марсу.

Г) Недавно објављени резултати експеримената које је спроводио тим са универзитета у Манчестеру, показују да би мембране графен-оксида могле бити нова технологија за добијање пијаће воде из морске, што би омогућило милионима људи да дођу до најважније течности. Ове мембране су и раније показале потенцијал за раздвајање одређених супстанци и да могу да филтрирају неке врсте соли, али се још увек нису користиле за десалинизацију јер она захтева већу прецизност. Међутим, мембране су сада унапређене тако да не бубре више у води, а величина њихових пора се прецизно контролише како би вода била безбедна за коришћење. Уколико бисмо овај материјал замислили као сито, његова решетка мора да буде веома густа како неке од соли не би

прошле заједно са водом, а тим који је радио ово истраживање наводи да је управо ово својство сада унапређено. Значај графен-оксида као филтера могућности огледа се у томе што се од њега очекује да буде доступан и у земљама које нису у финансијској могућности да граде велика постројења за пречишћавање воде.

- Све скупље од пијаће воде.
- Дебље сито и гушће решето за морске соли.
- Десалинизација на низбрдици.
- Жедна уста упиру погледом ка графен-оксиду.
- Сиротиња страхује од графен-оксида.

Д) Градском мраву, за разлику од многих других врста, нису били потребни миленијуми, па чек ни векови да би еволуирали. За еволуцију њихове толеранције на температуру било је довољно сто година, објављено је у Лондону. Тим биолога испитивао је мраве са подручја у Кливленду у САД, и то поредећи оне из градова који су знатно урбанизовани у претходном веку са онима из околних шума. Око двадесет мрављих генерација је било довољно да градски мрави постану толерантнији на високе температуре и да лошије подносе хладноћу, наводи се у истраживању и истиче се да еволутивне одговоре треба укључити у прогнозе како ће организми реаговати на климатске промене.

- Повећан праг толеранције на мраве.
- Убрзана еволуција снижава толеранцију на топлоту.
- У урбаним срединама лакше се подносе климатске промене.
- Што дубље у шуми, то нижа толеранција на хладноћу.
- Градска средина идеална за еволутивна прилагођавања.

ПИСАЊЕ

6. Напишите састав на тему једне мисли Анатола Франса:

РЕЧИ ПОСТОЈЕ ЗАТО ДА БИ ПРИКРИЛЕ НАШЕ МИСЛИ.

Обавезно користите и следеће фразеологизме: оплести језиком; бритак ум; угристи се за језик; што на уму, то на друму; млатити језиком.

ЦЕНТАР
ЗА СРПСКИ
КАО СТРАНИ ЈЕЗИК

/10

7. Преведите текст на српски језик:

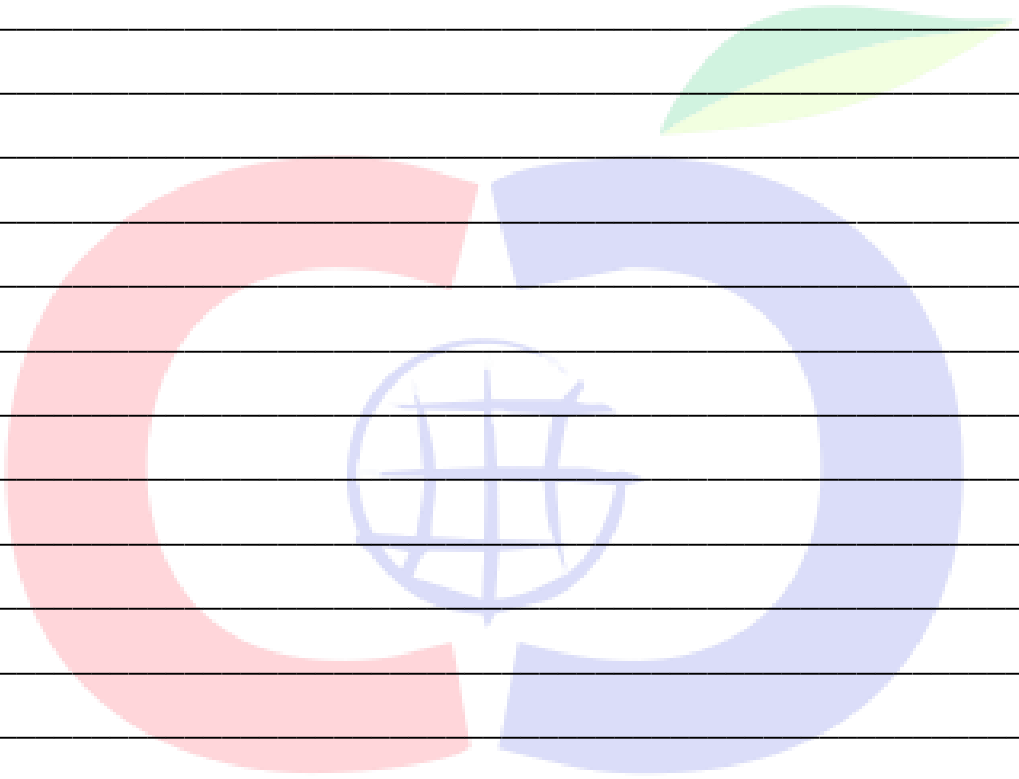

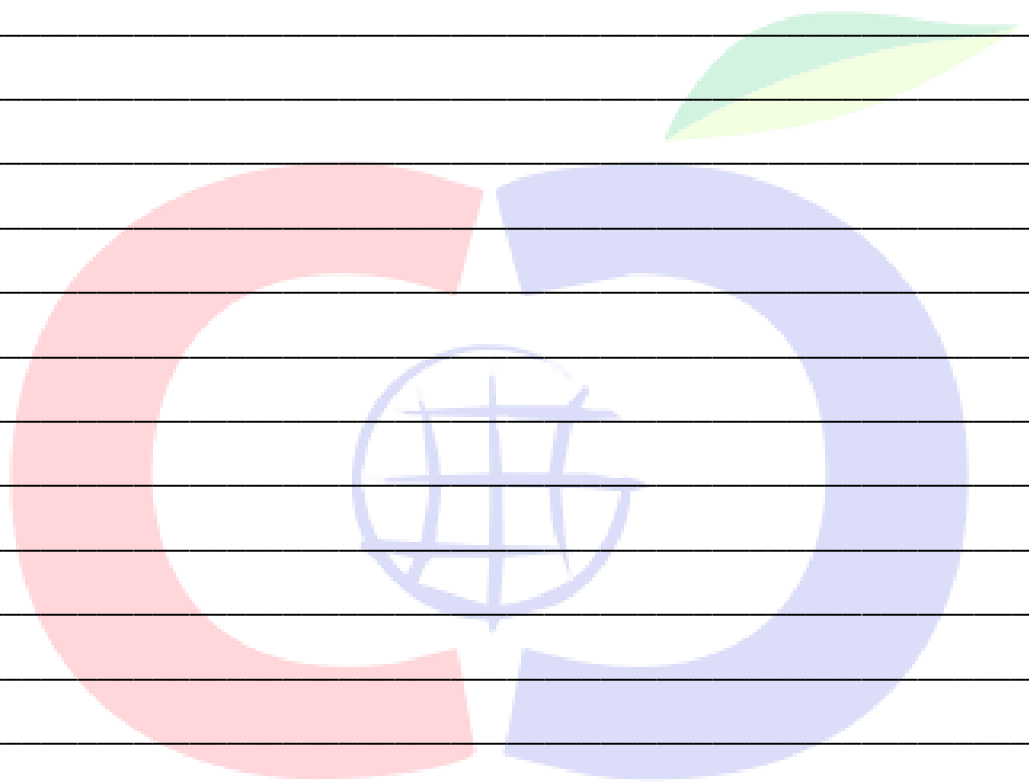

**ЦЕНТАР
ЗА СРПСКИ
КАО СТРАНИ ЈЕЗИК**

**ЦЕНТАР
ЗА СРПСКИ
КАО СТРАНИ ЈЕЗИК**

УПОТРЕБА ЈЕЗИКА

8. Направите именице од датих глагола, а онда их упишите на одговарајућем месту у одговарајућем падежу:

извести

напредовати

имати

откупити

развијати

разликовати

умањивати

поткупити

сарађивати

постати

Веза између корупције и _____ или пропасти неке земље није једноставна. Негде корупција затре друштво и привреду, као у Африци. Другде не смета много _____, као у источниј Азији. Корупција прати модерну српску државу од њеног _____.

Кнез Милош, по Слободану Јовановићу највећи српски политички ум деветнаестог века, био је, мерено данашњим мерилима, веома корумпиран државник. Милош је, савременим језиком речено, приватизовао државне приходе, скоро сав _____, и умножио својих двесто дуката које је имао када је дошао на власт, на преко пола милиона, поставши један од најбогатијих Европљана.

Милош би данас лично на традиционалне деспоте и модерне диктаторе трећег света. Међутим, каже Слободан Јовановић, Милош је стекао државу као што сељак стиче _____. Милош није правио _____ између свог и државног. Зато је део новца који је присвојио користио за државне сврхе, као што су _____ хришћанског робља од Турака, помагање Вука Караџића, а поврх свега, на _____ турских великодостојника. Успевао је чак да корумпира и албанске главаре и окрене их против турског везира. „Понеси дукате и удри сваког кесом по глави“, поручивао је тим поводом Авраму Петронијевићу, свом _____. Његово лукавство са _____ статистичких података о пореским обвезницима пред Турцима уштедело је огроман новац Србији.

Мала историја корупције, П. Марковић

/10

9. Пажљиво прочитајте следећи текст који је писан у дијалекту. Подвучене сегменте напишите на стандардном језику:

Почеше опет они између себе шта ће с мене. Кај да су сами. Те ово би, те оно би. **Те ово не ваља због оно, а оно због ово (1).** Ништа им се не допада.

Најзад ће Косана: „Ја би тебе Мисо саветовала да ми њу понесемо код ону Влајну Ану из Доље Окно (2). Она лечи са зрна и многима је тако помогла. Ако јој она, Мисо, не помогне, неће ники.“ Намршти се мој Миса. Не допада му се то. Ја брзо климнем главом. „Водите ме“, кажем, „код њу.“ Па и доктор Јешић ми, човече, тако саветовао. Је л тако? Горе не мож да ми буде: што онда да не пробам и то? Подигоше ме Миса и Косана да ме одену, па да ме воде.

Ал моја свекрва опет оће да се уплете. Она оће да ме одене. „Нека“, велим, „мајко, сама ћу. **Само ми додај аљину из шифоњер (3).**“ Седнем на кревет, па се некако преобучем. „Нек мајка“, шапнем онда Мисе (4), „остане овде. Ти и Косана ме водите, нећу она.“ Не беше јој право кад јој овај рече. **Али мораде да остане (5).** Пођосмо ми сами.

Воде мене мој Миса и Косана, па ме чисто носе. Уватили ме један под једну други под другу мишку, **вучу ме по онај пут (6),** а ја једва прстима доваћам земљу (7). Ноге тек толико подижем да ми баш у камење на ударају.

Стигосмо тако и до Влајнине куће. „Тетка-Ано!“, викну Косана испред капије. „Тетка-Ано!“ Изађе ова. А то већ била старија жена, **мора бит да имала скоро шесет (8).** Погледа ме она отуд. И одма, бога ти, **потреви, сам што ме погледа (9),** рече: „Који то злотор“, каже, „**начини ово с ову женицу (10)?**“ Није ме добро ни видела, а већ погодила. Немаш ти код њу не знам колико да чекаш.

Д. Михајловић, Петријин венац

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____
- 9 _____
- 10 _____